

УДК 658.15:657.1

Лищенко О.Г.
доцент кафедри обліку та аудиту
Кас'яненко А.В.
магістр
Запорізька державна інженерна академія
july_sharm@mail.ru

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ

Лищенко О.Г., Кас'яненко А.В. Удосконалення організації обліку витрат виробництва на підприємстві. У статті розглянуті проблеми розподілу непрямих та прямих виробничих витрат та представлені пропозиції щодо покращення організації обліку витрат виробництва.

Лыщенко Е.Г., Касьяненко А.В. Усовершенствование организации учета расходов производства на предприятии. В статье рассмотрены проблемы распределения прямых и непрямых производственных затрат и представлены предложения по улучшению организации учёта производственных затрат.

Lyshenko E.G., Kasyanenko A.V. Improving the organization of production cost accounting in the enterprise. In the article the considered problems of allocation of indirect and direct production charges and presented suggestions are in relation to the improvement of organization of account of charges of production.

Вступ

У ринкових умовах, коли більшість ринків є конкурентними, облік витрат і контроль за ними є найважливішою ланкою управління підприємством. Водночас більшість вітчизняних підприємств мають значні труднощі при створенні дієвої системи обліку та управління витратами. Тому створення ефективного обліку витрат є надзвичайно актуальним на сучасному етапі.

Результати дослідження обліку витрат виробництва висвітлені в працях багатьох вчених: Лень В.С., Гливенко В.В.[5], Волкова І. А. [3], Скирпан О.П., Палюх М.С. [9], Бутинець Ф.Ф. [2], Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. [12], Карпова Т.П. [4], Лишиленко О.В. [6], Сопко В.В. [10], Остапенко Я.О. [7], Сук Л.К. [11] та інші. Проте не існує однозначних рішень з питань обліку виробничих витрат. Для отримання правдивої та своєчасної інформації про витрати виробництва необхідно ефективно організувати систему обліку непрямих і прямих виробничих витрат. Така система дасть змогу швидко отримувати точні та об'єктивні дані про витрати за окремими підрозділами (цехами, відділами), за видами продукції, економічними елементами й статтями собівартості.

Постановка завдання

Мета статті – розглянути проблеми розподілу непрямих та прямих виробничих витрат та розробити шляхи щодо удосконалення організації обліку витрат виробництва.

Результати

Методологічні та методичні засади формування інформації про витрати підприємства в бухгалтерському обліку визначає П(С)БО 16 "Витрати" [11,с.424]. Визначення поняття «витрати виробництва» на основі різних джерел наведені в табл.1.

Таблиця 1 - Визначення витрат виробництва

№	Джерело інформації	Визначення
1	2	3
1	П(С)БО16 "Витрати"[1]	Витратами визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
2	Лень В.С., Гливенко В.В.[5]	Витрати виробництва – сукупність витрат живої та уречевленої праці (засобів та предметів праці) на виробництво продукції.
3	Волкова І. А. [3]	Витрати підприємства на виробництво являють собою важливий елемент відтворювального процесу первинної ланки та відтворюють у собі витрати підприємства на всі спожиті ресурси на виробництво продукції.
4	Скирпан О.П., Палюх М.С. [8]	Витрати виробництва - витрати різних видів економічних ресурсів (сировини, праці, основних засобів, послуг, грошей), безпосередньо пов'язані з виробництвом економічних благ.

Кожен вчений має свою думку щодо визначення обліку витрат, тому в табл. 3 представлена порівняльна характеристика аналізу наукових публікацій, присвячених цій темі.

Таблиця 3 - Визначення поняття «облік витрат»

	Вчені	Визначення
1	Бутинець Ф.Ф. [2]	Відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат, понесених на підприємстві протягом певного періоду, пов'язаних з процесами постачання, виробництва та реалізації в розрізах, що формують собівартість готової продукції (робіт, послуг).
2	Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. [12]	Визначення фактичних витрат на виробництво та збут продукції, а також контроль за використанням ресурсів і грошових засобів.
3	Карпова Т.П. [4]	Сукупність свідомих дій, спрямованих на відображення процесів, що відбуваються протягом певного періоду, постачання, виробництва й реалізації продуктів праці за допомогою їх (процесів) кількісного виміру (у натуральних і вартісних показниках), реєстрації, угруповання й аналізу в розрізах, що формують собівартість готової продукції.

Вітчизняні вчені не мають єдиної думки щодо мети обліку виробничих витрат. Порівняльна характеристика визначення мети обліку представлена у табл. 2.

Таблиця 2 - Визначення мети обліку виробничих витрат

№	Вчені	Визначення
1	Бутинець Ф.Ф. [2]	Отримання вичерпної інформації, необхідної для цілей управління витратами.
2	Лишиленко О.В. [6]	Повне і достовірне визначення фактичних витрат на виробництво, а також обчислення собівартості конкретних видів продукції.
3	Карпова Т.П. [4]	Контроль за виробничою діяльністю та управління витратами на її здійснення, підготовка інформації про витрати для підтримання управлінських рішень.
4	Сопко В.В. [10]	Вивчення характеристик ресурсів (речовин), вивчення характеристик процесу перетворення речовин у новий продукт праці, вивчення характеристик нових продуктів праці (готового продукту).

Витрати підприємства завжди були одним із найважливіших об'єктів обліку. Від того, наскільки точно та своєчасно вони відображаються в бухгалтерському обліку, прямо залежить точність і достовірність фінансового результату, який визначає підприємство. Формування витрат виробництва є основним та водночас складним елементом організації та розвитку виробничо-господарського механізму підприємства [7, с.122].

Витрати на виробництво формуються за видами виробництв і об'єктами обліку, складом, місцями виникнення і центрами відповідальності, періодами виникнення, способом включення у собівартість, дотриманням нормативів, сферою виникнення (відношенням до виробництва) тощо. Це зумовлює необхідність групування витрат за певними ознаками [8, с.173-174].

Всі витрати за відношенням до виробничої собівартості можна поділити на дві групи:

1. Витрати, які включаються до виробничої собівартості (впливають на фінансовий результат не у звітному періоді, в якому вони виникли, а при визнанні доходу від реалізації продукції, прямо пов'язаного з цими витратами).

2. Витрати, які не включаються до виробничої собівартості (впливають на фінансовий результат звітного періоду, наприклад, адміністративні витрати, витрати на збут та інші) [11, с.205-206].

За способом включення до собівартості продукції (робіт, послуг) витрати поділяють на прямі та непрямі. Прямі витрати відносяться до конкретного виду продукції (робіт, послуг) і безпосередньо включаються до її собівартості. Непрямими є витрати, які не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом і тому потребують розподілу [9, с.175].

Розподіл витрат на прямі та непрямі істотно залежить від рівня спеціалізації виробництва, особливостей організації виробничих процесів, методів нормування і обліку, рівня інформаційних технологій. Наприклад, частка прямих витрат є більшою на підприємствах, на яких виготовляється обмежена номенклатура продукції. Доволі часто прямі витрати за суттю зараховують до непрямих внаслідок відсутності їхнього нормування та диференційного обліку (наприклад, паливо й енергія технологічного призначення, спеціальні пристосування й інструмент тощо) [8, с.214].

Тому пропонується на кожному підприємстві, залежно від спеціалізації виробництва, в Положенні про облікову політику підприємства чітко визначити витрати, які класифікують як прямі та чітко встановити витрати, що є для підприємства непрямими, а також здійснити класифікацію норм витрат за такими ознаками:

1. За призначенням:
 - норми витрат сировини;
 - норми витрат матеріалів;
 - норми витрат енергії;
 - норми витрат палива.
2. Масштабом дії:

- групові (на однакові види продукції);
- індивідуальні.

3. Періодом дії:

- річні (для поточного планування);
- перспективні.

4. Ступенем деталізації об'єктів нормування (вузли та вироби в цілому)

5. Ступенем деталізації нормованих ресурсів

- специфіковані (на види ресурсів з конкретними параметрами);
- зведені (на види ресурсів за звуженою номенклатурою).

Це дасть можливість ефективно організувати систему обліку виробничих витрат та отримати чітку та об'єктивну інформацію про витрати виробництва.

Висновки

Прямі та непрямі витрати є головним показником від якого залежить прибуток підприємства. Також при аналізі даних витрат, визначають резерви зниження собівартості продукції, від якої залежать безпосередньо ціни, за якими буде реалізовуватись продукція. Тому правильна організація обліку прямих та непрямих витрат є запорукою прибутковості підприємства.

Пропозиції, що були внесені, для покращення організації обліку прямих та непрямих витрат дадуть змогу швидко отримувати точні та об'єктивні дані про витрати.

Список літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за №27/4248.

2. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік та аудит» вищих навчальних закладів; під заг. ред. Ф.Ф.Бутинця. - 8-ме вид. – Житомир: ПП «Рута», 2009. - 912 с.

3. Волкова І. А. Фінансовий облік - 2: навч. посіб, [для студ. вищ. навч. закл.] / В 67 І. А. Волкова - К.: Центр навчальної учбової літератури, 2009. - 224 с.

4. Карпова Т.П. Управленческий учет: Учебник для вузов. – 2-е изд. – М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2004. – 351 с.

5. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: 3:тє видання. Навч. пос. - К.: Центр навчальної учбової літератури, 2008. - 608 с.

6. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. – 3-тє вид. – К.: Центр навчальної учбової літератури, 2009. – 670 с.

7. Остапенко Я.О. Облік витрат на виробництво та собівартість продукції в ринкових умовах. / Я.О. Остапенко. // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. - №2 (49)

8. Мороз Л.І. Теоретичні та прикладні аспекти управління прямими матеріальними і трудовими витратами підприємства // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». – 2011. – С. 212-218

9. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 407 с.

10. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.

11. Сук Л.К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. - К. Знання, 2010. - 631 с.

12. Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Інформаційні системи і технології в обліку: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 187 с.

13. Фінансовий облік. Навч. посібник. /За ред. В.К. Орлової, М.С. Орлів, С.В. Хоми. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Центр навчальної учбової літератури, 2010. – 510 с.

Ключові слова: облік, витрати виробництва, організація обліку виробничих витрат, витрати.

Ключевые слова: учёт, производственные затраты, организация учёта производственных затрат, затраты.

Key words: ccount, charges of production, organization of account of production charges, expense.

Надійшла до редакції 01.11.2011р.